СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 105. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 29-го травня 1945. No. 105. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, May 29, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОЛІТИКА СВОБІДНОГО ПРОМИСЛУ В ЧАСІ РЕКОНВЕРЗІЇ

Голова Ради Воєнної Продукції Дж. А. Круґ проголосив звіт із плянів про реконверзію і в ньому запевнив підприємців, що промисл буде мати свобідну руку в тому часі. Круґ заявляє, що Злучені Держави далеко ліпше приготовані тепер до переходу з воєнного промислу на мирний ніж це було після першої світової війни. Він запевнив, що вже впродовж року американські підприємства будуть виробляти предмети для цивільної потреби в кількости на 30 відсотків більше ніж виносила продукція в 1939. р.

Круґ звертає увагу на це, що вчасі такої переміни не може обійтися без хвилевого безробіття в одній чи другій околиці, але це не повинно бути притокою до викликування страху загального безробіття. Одначе підготовка до мирної продукції не повинна бути перешкодою в дальшім веденню війни — міркує Круґ у своїм звіті.

ВЕЛИКІ ПРИПАСИ ХАРЧІВ ДО ЕВРОПИ.

Старанням Адміністрації Риліфу й Реґабілітації Обєднаних Держав — ЮНРРА — підготовано вже велитенський транспорт харчів та інших допомогових матеріялів для для країв звільнених спід націстівського ярма, як це оприлюднює ґенеральний директор Лімен. Матеріяли підуть в кількости 1,250,000 тон вартости понад $250,000,000. Вони будуть вислані з Бразилії, Чілі, Колюмбії, Куби, Канади, Австралії, Нової Зеляндії, Злучених Держав і Великої Британії. Цей транспорт покінчиться до кінця червня. Досі вже вислано частинно нове й уживанне вбрання, різні сукна й інші матерії, взуття, полотна, фляшки для годування дітей, нитки, ножиці, шпильки, голки, ґузики, прилади до направок, бритви, гребінці, щітки до зубів і багато інших подібних предметів.

ПЕРЕГОВОРИ З ГУВЕРОМ В СПРАВІ АДМІНІСТРАЦІЇ ХАРЧІВ.

На суґґестію сенатора Елмера Тамеса з Оклагоми, що бувший президент Герберт Гувер заслуговує на увагу як авторитет при розділі харчевої допомоги в Европі, президент Труман запросив Гувера на конференцію до Білого Дому, щоб обговорити прохарчування Европи. Тому, що Гувер був адміністратором харчів вчасі першої світової війни, його вважають за знавця в справі прохарчування. Преса повитала запрошення його до Білого Дому.

КОНҐРЕСМЕНКА ЛУС ВВАЖАЄ КОМУНІЗМ ЗАГРОЗОЮ СВІТА.

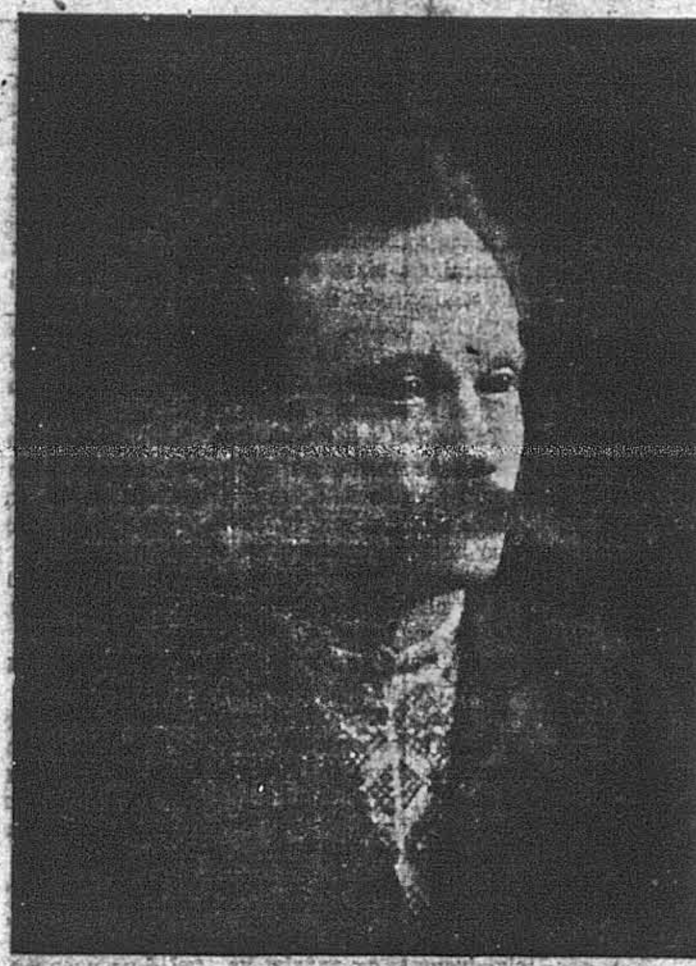
Пані Клер Бут Лус, конґресменка з Конетикат, виголосила реферат на зібранню професорів Колюмбійського університету в Ню Йорку, доказуючи, що комунізм вживає мордування як засобу своєї політики в Европі й Азії. „Важне питання для американців таке, чи комунізм є добрий чи злий для світа" — арґументувала конґресменка. „Бо коли він злий для світу, то злий і для Америки, а коли добрий для світу, то добрий і для Америки".

У своїй промові пані Лус обвинувачувала совєтський комуністичний уряд у підготові пляну до завоювання Европи й Азії при помочи вбивств і вигнання в кожному краю. Такими способами винищує Росія кожну одиницю, яка не годиться з їхньою політикою, а зате дає підтримку кожній менщині, безогляду на її переконання релігійні чи національні, коли лише ця невдоволена меншина йде на послуги Совєтів.

Для протиділання таким совєтським затіям конґресменка радить, щоб Америка підтримувала кожного европейського державника, який не є комуністом ані фашистом, а який може забезпечити свому народови конституційний та парляментарний лад правління.

СОВЄТСЬКИЙ ПРАПОР ДЛЯ УКРАЇНИ Й БІЛОРУСИ.

На міжнародній конференції у Сан Франсиско вивішено прапори всіх держав, а між ними й Совєтських республик. Одначе виявилося, що прапори України і Білоруси вийшли помилково. Оба ці прапори мають червоне тло з відповідними додатками. На прапорі Білоруси уміщено золотий вінець, з житніх колосків, а на прапорі України приміщено букву „С" там, де мала бути буква „Р". Совєтська делеґація проголосила прилюдно ці помилки і заявила, що прапори обох цих републик придумано перед 25 роками. Вони мають виглядати так: Український має бути червоний із золотим молотом і серпом у горішньому правому розі і початкові букви: „У.Р.С.Р." а білоруський прапор має бути теж червоний, а в додатку, мати ще золоту звізду, молот і серп у тому самому розі і букви: „Б.С.С.Р."

ІВАН ФРАНКО
ВЕЛИКИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Краєва Конференція Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету

В суботу 26. травня 1945 відбулася в готелю Пенсилвенія в Ню Йорку конференція Злученого Українсько-Америкаського Допомогового Комітету при співучасти головного уряду й делеґатівмісцевих допомогових комітетів із стейтів Конетикат, Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія й Мишиґен. Предметом нарад був перегляд дотеперішньої праці і оживлення акції в найближчій будучности.

Нарадам проводив голова д-р Володимир Ґалан і містопредсідниця пані Юлія Маньоська, секретарював д-р С. Демидчук.

У звіті з дотеперішньої праці д-р Ґалан переповів поодинокі фази орґанізації Злученого У. В. Допомогового Комітету, труднощі в наладженню справ і отриманню урядового дозволу на акцію з огляду на перешкоди, які кидали підноги вороги й шкідники українського роду; переповів звязки з комітетом Юнітаріїв для акції у Франції; з Італійським Комітетом для акції в Італії; і невдачні спроби з Рошен Вор Риліф для помочи в Україні.

Д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська переповіда спроби допомогової праці через Американський Червоний Хрест і через Французький Допомоговий Комітет; пані Анета Кмець передала інформації про вигляди співпраці з ЮСО для ветеранів українського роду; касієр Евген Рогач склав звіт з орудування призбираних досі фондів приблизно $20,000, почім слідувала основна дискусія, яка покінчилася одноголосним одобренням праці уряду.

Для поширення орґанізації Комітету рішено, щоб до Ширшого Комітету належали голови або делеґовані представники місцевих комітетів, які займаються допомоговою акцією за вказівками головного комітету, а далі редактори ґазет, що співпрацюють з З. У. А. Д. Комітетом. Для оживлення праці рішено негайно вітворити бюро комітету і з відповідними канцелярійними силами, щоб приспішити допомогу, яка тепер є нагло конечною.

Найбільше часу в нарадах присвячено на обговорення способу ратування цих українських біженців, що опинилися під американською й англійською займанщиною в Европі, а яких положення є надзвичайно важке. Для забезпечення їм права азилю уповажнено головний комітет поробити старання, щоб до Вашинґтону поїхала делеґація, складена з наших головних церковних і світських установ.

При дискусії над грошевими й іншими збірками переповіли делеґати з Дітройту, В. Довгань і Чайківський, свої досвіди й успіхи. Тому, що досі Дітройт стоїть на першому місци в допомоговій акції, одноголосно висловлено цій громаді призвання за працю і за солідарність тамошніх провідників з головним комітетом.

Делеґати з Дітройту піднесли справу спроби провідників з Рошен Вор Риліф, щоб створити при їх комітеті українську секцію, не звертаючи уваги на зорганізовану працю американсько-українського громадянства через З. У. А. Д. Комітет. Одноголосно рішено, щоб ті, що солідаризуються з акцією Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, не брали участи в зібраннях Рошен Вор Рилифу, бо коли потрібні які звязки, то до цього є покликаний уряд З. У. А. Д. Комітету в Філядельфії.

Працю при сортуванню присланих убрань в складниці Юнітаріян Верґавз в Ню Йорку перебрав нюйорський Обєднаний Комітет українських товариств, який має покликати до цього окремий жіночий підкомітет.

Кінцевою точкою було докладне обговорення плянів збірок по громадах, а при цій нагоді висловлено домагання видатнішої кооперації церков і потребу уладжування віч.

ДЕЙВИС КОНФЕРУЄ З ЧОРЧИЛОМ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ ЗО СТАЛІНОМ

Джозеф Дейвис, відомий приятель Совєтської Росії, котрого президент Труман вислав до Москви на переговори в справі нової конференції трьох потуг, уже відбув довші конференції з Чорчилом у Лондоні. Ходять чутки, що Чорчил дався переконати Дейвисови, щота конференція з Чорчилом здалабся чим скорше, навіть ще до парляментарних виборів у Британії.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ УСТАШІВ

Воєнний суд в Сараєві засудив на смерть і конфіскату всего майна 5 визначних членів „фашистівської орґанізації усташів" за те, що вони підчас війни віддали були всі свої услуги до диспозиції ворогови.

КОРАБЛІ БОМБАРДУЮТЬ ВОРОГА НА ОКІНАВІ

Американські воєнні кораблі беруть активну участь у бомбардування японських позицій на острові Окінаві. Ворог показує рішення відступати з ліній довкола міста Шурі, що становить немовби центральну фортецю на окінавській боєвій лінії. Він почав уже висаджувати печери, що досі становили основу його оборони. Болота далі здержують поступ сухоземних американських військ.

ПОСТУП КИТАЙЦІВ.

Китайські війська заняли від ворога нутрішній порт Нанінґ, у провінції Кванґсі, та перерізали цим японцям комунікацію краєм між Манчурією й французькою Індо-Хіною й Малаями.

КОШТИ ЯПОНСЬКОЇ КАМПАНІЇ НА ФИЛИПИНАХ.

Досі японці утратили в кампанії на Филипинах 378,427 вояків. Майже всі вони вбиті. В останньому тижні вони мали 8,609 вбитих або полонених.

На острові Мінданао американські війська розходяться на всі боки, аби очистити остров з ворога.

СУБМАРИНИ ЗАВДАЛИ ЯПОНЦЯМ СТРАШНІ ВТРАТИ.

За заявою адмірала Нимица, американські підводні човни затопили від початку війни японських кораблів на загальну містоту чотири і пів міліонів тон. За останній рік японці втратили 2 міліони тон. Разом від початку війни японці втратили 1,119 кораблів.

НАПРУЖЕННЯ В СИРІЇ.

Довкола публичних будинків у Дамаску, столиці Сирії, почали вже уставляти захорони з наповнених піском мішків. Видно, що напруження між сирійцями й французами може легко спалахнути війною. Британці, як ґарантори сирійської незалежности, роблять горячкові заходи, аби до вибуху не допустити.

ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ТРІЄСТУ.

Ситуація в Трієсті вже значно успокоїлася. В справі державної приналежности міста йдуть важні переговори, але покищо остаються тайною.

Юґославське радіо передало промову маршала Тіта, в котрій він заявив, що Юґославія не зрікається Каринтії, з котрої юґославські війська тепер відступили. Покликуючися на Атлянтійський чартер, Тіто сказав: „Це було би великою траґедією, якби нам прийшлося щераз воювати за те, що ми вже в війні добули".

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ДАНСЬКИЙ ОСТРОВ БОРНГОЛЬМ.

Кай Майринґ, що тайком був три дні на балтійськім острові Борнгольмі, котрий до цеї війни належав до Данії, подає, що остров тепер окупований російськими військами та що вони видно не показують охоти покидати остров.

НАСЛІДНИК ҐЕРІНҐА СЕБЕГУБНИКОМ.

Маршал Роберт фон Ґрайм, що був наслідником Ґерінґа на становищи міністра летунства, попавши в руки американців у шпиталі в Зальцбурґу, покінчив себегубством, випивши отрую, подібну до тої, що її випив Гімлер.

У Гамбурґу здався в руки британців Алберт Форстер, визначний націст, відомий як „малий Ґітлер"; він відограв важну ролю підчас націстичної нагінки проти Польщі в справі Данциґу на передодні німецького нападу на Польщу.

НІМЦІ ПРОСЯТЬ ПРОЩЕННЯ ЗА „КОЛЬОСАЛЬНУ КЕРВАВУ ВИНУ".

В історичній церкві св. Томи в Лайпциґу відбулася відправа подяки за визволення з націстичного табору проповідника Мартина Німелера, котрого націсти запроторили були в табор за його спротив націзмови. Проповідник казав тисячам приявних лютеранів молитися за прощення „кольосальної вини за пролиту кров".

УЖИВАЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ПОЛІЦАЇВ ДЛЯ УДЕРЖАННЯ ПОРЯДКУ.

У місті Кельні зорґанізував Американський Мілітарний Уряд департамент поліції, зложений з 667 німців. Населення міста зросло з 50,000 осіб, вчас заняття міста Аліянтами в березні, до 110,000.

ГРЕКИ ПРОСЯТЬ ДОПОМОГИ ПРОТИ АЛЬБАНЦІВ.

На масовому вічу в Атенах, столиці Греції, принято резолюцію з просьбою до Аліянтів дати військову охорону для греків перед „альбанським тероризмом" у провінції Епірі.

Протиурядові ґазети в Греції кажуть, що монархісти приготовляють замах, аби усунути архиєпископа Дамаскіноса з уряду реґента Греції та чимскорше встановити на престолі короля Юрія Другого.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ще не засяла огнистим видом, але певно засяє!

Поминаємо чергову річницю смерти великого сина українського народу — Івана Франка. Того, що все, що знав як найкраще і найвище, вкладав у душі, серця і мозки свого народу. А той нарід — замучений, розбитий, мов паралітик той на роздорожу, людським призирством, ніби струпом вкритий — був для нього усім. Усею честю і усею славою. Тому в нього вкладав він цілого свого духа, щоб уже раз навчити його дітей, що треба робити, щоб перестати бути гноєм у сусідів і покірним усякому, хто зрадою і розбоєм їх скував і заприсяг на вірність.

Франко вірив глибоко в силу духа! Вірив, що це дух рве до бою за поступ, щастя й волю. Вірив, що ніяка груба сила, ніякий терор, ніякі гармати і ніякі шпіони не зможуть цього духа перемогти, його в гріб завести. І в такій вірі взивав він поневолений український нарід у свойому нещастю не ридати, а здобувати хоч синам, як не собі, кращу долю в боротьбі. Взивав до цеї боротьби теж і в тому розумінню, що вже крайня пора перестати москалеви і ляхови служить, а треба для України жить!

Франко був духовою величчю. Та проте був переконаний, що не йому і його поколінню, що розперті сумнівами і биті встидом, вдасться повести український нарід до остаточного бою за здійснення найвищих ідеалів нації. Зате був певен, що не зважаючи на лихоліття, в якому знайшовся весь український нарід, як і на інші перешкоди, він таки у своїм часі підніметься і здобуде волю, засяде у народів вольних колі та розглянеся по своїй Україні як хазяїн домовитий по своїй хаті і по своїм полі.

Ось таке заповів Іван Франко українському народови тому 40 років. Від цього часу з духа Івана Франка зродилось нове українське покоління, що пішло до бою за поступ і за волю. Своєю кровю зросило воно українську землю від Кавказу по Карпати так, як це заповів Іван Франко. І за поступ і волю гинуло воно й на інших землях, в чужих краях. Ось тою своєю боротьбою та своїми жертвами воно підняло українське імя дуже високо, хоч свободи і незалежности для України ще не здобуло. Та хоч Україна далі в неволі, під чужою кермою і владою, то проте ми свідками, що український нарід уже таки засяв у народів вольних колі. Уже його приняли вольні народи у своє коло, хоч були і є свідомі того, що він не є господарем у своїй хаті й на свойому полі. Приняли в такому переконанню, що він таким господарем повинен бути, та що Україна незабаром таки засяє між ними огнистим видом як вільна між вільними, хоч наразі ще далі в неволі й під терором чужої сили.

Сталося це, як бачимо, в 29-ліття смерти Івана Франка. А що принесе українському народови 30-ліття смерти Франка? Можливо, що тільки дальші муки і терпіння, дальші розстріли і дальші масові виселення на Сибір. Та й це український нарід витерпить у вірі, що немає в світі такої сили, щоб вгасити мов огонь розвидняющийся день! А для вільної України це вже розвидняющийся день!

ГАРТУЙТЕ СИЛИ!

Слова, що в наголовку, взяті з „Крівавих снів" Івана Франка. В тих крівавих снах кличе Франко до українських синів і дочок так: „Не мякніть часу! Гартуйте сили! Гоніте звіря, бийте, рвіть зубами!"

Таке написав Франко в таких часах, що їх навіть порівнувати не можна до тих звірів, у яких руки попали по його смерти такі як український нарід. Бо щож мусів би був снити Франко, коли би був жив довше і був свідком ось тих міліонових невинних українських жертв, що їх оплатив український нарід, зірвавшись до волі, до здобуття своєї державности? Себто, коли взявся сповняти заповіт Шевченка, чи те, що наближився час, коли він уже трусне Кавказом, впережеться Бескидом. Які „кріваві сни" були би снилися Франкови на згадку, як гинули молоді українські стрільці в польських таборах смерти по Листопадових Днях, чи потім, коли мучено український нарід в часі „пацифікації"? І чи не крівавилося би благородне серце великого чоловіколюбця і демократа, коли би він був свідком часів, як звірська диктатура під глумливою назвою „робітничої й селянської влади" вимордовувала по тюрмах, засланнях, чи голодом міліони українських селян і всіх тих, що бажали звалити царське ярмо й збудувати вільну і народоправну Україну?

Хто тільки вдумається в те, чим був Франко, як людина, громадський діяч, чи письменник, той мусить признати, що у всьому вибивалась у нього на перше місце його чиста душа. А яка висока була його мораль, то видно найкраще з його критики „Конрада Валєнрода" Міцкевича, за що поляки так його виляли. Бо такої етики, що ціль освячує засоби, Франко не узнавав. Теж знаємо, що в Франка не було ніякого упередження до людей чужої нації чи раси, навіть і до тих, з яких походила та ворожа влада; що гнобила український нарід. Бо-ж Франко працював у польській ґазеті й жив у приязні з многими поступовими поляками. І те саме можна сказати і про його відношення до росіян. Та проте це не було в нього переноною, щоб не бачити дійсности. І тому саме, як Франко добре пізнав польське оточення, то тоді й написав, що з поляками український нарід ніколи не прийде до згоди, бо не добачував навіть у поступовій, соціялістичній частині польського народу таких людей, що булиб морально такі сильні, щоби піти за розумом і правдою і на такій основі розвязувати польсько-українське питання. Супроти цього не залишалося льоґічно ніщо інше, а тільки вести з ними боротьбу і головами накладати за визволення, за скинення польського ярма. До такого саме заключення дійшов Франко як у відношенню до Польщі, так і в відношенню до Москви. І тому як Великий Учитель, передав українському народови свою життеву науку щодо цього дуже простими і ясними словами: Не пора москалеви, ляхови служить!

В сучасну пору знайшовся український нарід у такому положенню, що вже так якби позбувся загрози з польського боку. Хід історії вказує, що історичний спір українського народу з польським, чи радше Польщі з Україною, вже находиться в стадії остаточної ліквідації. Боротьба, яку український нарід був змушений вести з Польщею, закінчилась, як бачимо, траґічно для самої Польщі, бо ніхто нині не знає, яка жде судьба її саму. Та яка вона не булаб, Польща, як можна судити, вже ніколи не буде такою загрозою Україні, як нею була довгі століття.

Та чи так є з Росією?

Хіба не тяжко кожному видючому добачити, що Росія стала тепер такою сильною, якою досі ніколи не була. А чи змінилась супроти України? Чи це відношення у суті тепер інакше, як було в тих часах, коли Шевченко проклинав царя Петра, чи царицю Катерину? А чи ті, як писав Шевченко, „псарі" і „голодні вовчиці" не є тепер у пошані саме за підбивання і гноблення народів? Чи, як поглянути на міліони загинувших під совєтським терором українців — з наказу і помсти Москви — можна українцеви глядіти нині на Росію інакше, як глядів на неї Іван Франко? Чи сьогоднішня Росія це не „Росія — край крайностей жорстоких", як це оспівав Франко? Чи нині не є Росія тою, якою її змалював Іван Франко уже давно словами:

Багно гнилеє між країв Европи,
Покрите цвіллю, зеленню густою,
Росіє! Де лиш ти поставиш стопи,

Повзе облуда, здирство, плач народу,
Цвіте бездушність, наче плісень з муру,
Ти тиснеш і кричиш: „Даю свободу!"
Дреш шкуру й мовиш: „Двигаю культуру!"

Лиш гадь і слизь росте й міцніє в тобі,
Свобідний дух або тікати мусить,
Або живцем вмірає в твоїм гробі.

Тюрмо народів, обручем сталеним
Ти обцілила їх живі суставн
Й держиш — не для пожитку, не для слави,
А лиш для жиру клевретам мерзенним.

Оттак пастух попута коні в полі
Через-ногу: здається три ноги вільні,
А йти вони, ні бігти не зусильні —
То ржать, гризуться спільники неволі.

Оттак і ти попутала народи,
Всім давши зверхні вигляди свободи,
Щоб одні других гризли і душили.

Це писав Франко в 1889 році. Так навчав він український нарід — і всіх поступових людей — як треба глядіти на Росію. Не на російський нарід. А на російський режім! На Росію як на тюрму народів, на Росію як на тюрму вільного слова, вільної думки. Як на тюрму України.

Тепер спитаймо себе: Чи та Росія дуже змінилась? Чи перестала вона бути тюрмою народів, чи може стала ще гіршою щодо людської свободи і поступу. І чи замісць поліцейсько-царського режіму нема там тепер куди гіршого: диктаторсько-чекістського? Чи є там свобода слова? Чи те, що в Україні є Мануїльський чи Гречуха, означає, що є вільна Україна? Таж за царів Петра і Катерини були гетьмани в Україні! Так що з того?

Згадуємо за це, бо маємо в Америці „соціялістів" і „радикалів", що зараховували себе до „учнів" Франка, що брали себе за „поступовців" і „демократів" і за одиноких, що „розуміють" Франка. Ось так дурили вони наших людей. Та що гірше, дурять навіть і тепер та вживають злочинно Франка для закріплювання московської неволі над українським народом. Доказом цього може бути і таке:

„Громадський Голос", що називає себе „органом демократичної думки української іміґрації в Америці", в числі з 15. травня б. р. в статті „У народів вольних колі", пише знагоди конференції в Сан Франсиско і приняття України до міжнародної організації таке:

„Сьогодні це пророцтво здійснюється так, як його бачив у своїй уяві Іван Франко... Український нарід вщерть виконав цей Франковий заповіт у цій війні".

До голосу того соціялістичного редактора, д-ра Володимира Левицького, прилучується большевицький редактор У. Щ. Вістей, М. Тарновський, і з цеї самої нагоди пише таке:

„Україна стала державою — так, як передбачував великий український поет, Іван Франко, коли писав: Та прийде час і ти вогнистим видом засядеш у народів вольних колі..."

Як бачимо, то соціялістично-комуністичні дурисвіти чи зміновиховці взялися наспілку фальшувати високо гуманні, високо моральні, поступові думки, мрії та ідеї Франка, а зокрема ті, що відносяться до визволення українського народу з неволі й зазиву до боротьби за справді вільну і справді поступову та демократичну Україну. А роблять вони це на те, щоб приспати українську чуйність і бачність, збуджену такими ґеніяльними синами України як Шевченко чи Франко, що то мали ясного духа, що добачував неволю, гнет, насилля, назадництво там, де вони були, як теж мали відвагу називати їх властивими іменами та взивати до боротьби з ними.

Такий зазив до витривалости в дальшій боротьбі з тими лихами, а за дійсну свободу і незалежність України, називають тепер труси з нюйорського „Громадського Голосу" — „спекуляцією політичних банкротів". Та чи така пропаґанда „Громадського Голосу" — у легкому розумінню — не є пропаґандою заляканих і духово збанкротованих душ?

Українцям нині не мякнути! І не давати себе залякувати грубій силі, що терроризує Україну і цілий поступовий світ. Вона не переможе. Переможе вільний дух; поступ. А з ними і Україна.

За ширші основи для суспільного забезпечення

Сенатор Ваґнер та конґресмени Морей і Динґел внесли в обох палатах конґресу одноза звучний проект про поширення обовязуючого тепер закона про суспільне забезпечення. Суть проекту передовсім у тому, що плян суспільного забезпечення має обняти весь край та всіх працюючих людей та всіх на тій самій підставі. Забезпечити в цей спосіб мається здоровля, життя й старі роки, себто кожна працююча людина мала би діставати певне відшкодовання на випадок недуги, старости й нездібности до праці.

Як сказано, проект поширяє засади вже існуючого суспільного забезпечення, при чому теж його побільшує. Себто воно одобрює в засаді існуюче забезпечення, а при тому розтягає його на багато людей, які досі обезпеченням не обняті, та розтягає винагороди обезпечення на випадки, теж тепер ще не обняті, та підносить суму винагороди.

Через ухвалення цього проекту Америка зробила би дальший крок на дорозі суспільного забезпечення працюючих людей, на котрий Америка вступила кілька років тому, ухвалюючи перший проект сенатора Ваґнера. Америка вступила була на цю дорогу розмірно пізно, бо аж кількадесять літ після того, як подібні законодавства ухвалено й утверджено в поступових країнах Европи. Той перший крок був несміливий, половичний і неповний, і новий проект збирається його доповнити.

З проекту зовсім ясно, що він є корисним в першу чергу для робітників. Він корисний теж і для громадянства, в котрім робітники й робітниці становлять подавляючу більшість. Посередно, на дальшу мету, він корисний і для підприємців, хоча заведення закону в життя буде вимагати від підприємців більшої витрати на забезпечення робітників, при чому з забезпечення підприємці безпосередно не будуть користати.

Тому власне підприємці певно поведуть проти проекту завзяту кампанією. Звісно, не будуть вони говорити в тому зо свого себелюбного становища, а будуть старатися представляти робітникам, що це шкодить робітникам. Будуть страшити їх проектом як виявом соціялізму або радикалізму. Можливо, що найдуться робітники, які підуть проти своїх власних найкращих інтересів. Так принаймні думають ті конґресмени й сенатори, що новий проект відослали не до комісій для суспільного законодавства, але до комітетів про нові податки. З цього видно, що ці законодавці вже йдуть по лінії думання підприємців та пробують підсунути масам виборців, отже передовсім робітникам, що в цім проекті йде передовсім за піднесення податків. Тому робітникам, котрі в першу міру мають користати з добродійств нового закону, треба виявити й свідомість свого інтересу й досить політичної меткости дати пізнати конґресменам і сенаторам, що вони бажають собі ухвалення такого закону.

Україна хоче жити своїм життям!

„Ди Провіденс Сондей Джорнал" з 20. травня помістив редакційну статтю п. н. „Напрями Росії", яку передаємо оце в українськім перекладі. Вона не потребує ніяких вияснень, бо написана так зрозуміло, що кожному стане ясно, про що йде справа.

* * *

Багато людей дивувалися, чому маршал Сталін у Ялті домагався голосу для Української і для Білоруської Совєтської Соціялістичної Републики в асамблеї світової організації для забеспеки. Це зовсім очевидне, що два додаткові голоси не змінять дуже сили Совєтського Союзу в асамблеї. Колиб Совєтський Союз хотів показати справжню силу, тоді був би домагався признання місця кожній із 16 складових републик. Правда, українці були завзятими войовниками в Червоній Армії, а їх край зазнав страшного знищення. Одначе поза цим потягненням мусить бути щось більше.

Із відомостей, призбираних у Сан Франсиско, показується, що маршал Сталін домагався додаткових голосів тому, щоб приборкати зростаючий націоналістичний сентимент в Україні й Білоруси, а особливо в Україні. Це важна вістка і вона вказує на напрям, який може бути признакою будучого характеру Совєтського Союзу.

Совєтський Союз дозволяє кожній складовій републиці мати культуральну автономію, тобто затримати свою мову, свої звичаї, характер і традиції, у протиставленню до насильної політики русифікації, веденої царями. Це є додатна сила у затриманню льояльности републик до Кремлю.

Одначе републики не мають ні політичної ні економічної свободи. Така свобода є гостро і безоглядно контрольована комуністичною диктатурою, згідно з ідеольоґією партії.

Українці, чи там малороси, були неуступчиві під строгою диктатурою. Україна є другою щодо величини републикою із своїм передвоєнним населенням у числі 34,000,000 на загальне число 109,000,000 населення властивої Росії і з простором 171,000 квадратових миль у протиставленню до 6,300,000 квадратових миль Великоросії. Українці це найбільша національна група в Европі без своєї суверенної держави. Їх кількаразові спроби впродовж останніх 1,000 літ створили свою державу бували зломані безпощадно. Їх ділено й піддавано під панування турків, москалів, поляків, не згадуючи Румунії й Чехо-Словаччини з останніх літ. Всі вони лакомилися на їхню плодовиту землю, оцей славний чорнозем, який є шпихліром Росії, а також і на господарства цукрових бураків та на їх мінеральні багатства. Це були українці, які перенесли жорстоку ліквідацію кулаків в 1920-тих роках. Це були незалежні і привиклі до власности господарі, які опиралися насильній колективізації господарств. Українці були також тими, що зазнали голодової смерти міліонами в 1932-33, коли то Москва нарочно приневолювала їх вмирати з голоду насильним відбиранням збіжжа й харчових продуктів для міських робітників. Москва хотіла показати тим впертим українцям, що вони не сміють опиратися наказам диктатури.

Та насилля й гноблення це знана справа серед сильно національно настроених українців. Вони зазнали тиранії польських аристократів, царських

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

14)

До гурту підійшов якийсь панок середних літ, що осторонь прислухувався розмові.

— Не слухайте його, хлопці. Це большевик! В Канаді кожному воля. Хто хоче працювати, беться наче · · а в окропі, ну, й має голову на карку, той доробиться. Дивіться на мене! Я також приїхав, як і кожний з вас, бідним іміґрантом. А за сім неповних літ маю трьохповерхову камяницю, у банку дванацять тисяч...

— Ви їх заробили? — визвірився на нього робітник. — Самогон продавали, людськими ґрішми грали в „ґрінексчендж" на пшеницю. Потайний публичний дім удержували... Чого ви прийшли сюда з своїми помічниками? — робітник показав рукою на „спортів". — Може знов хочете затягнути бідних іміґранток обіцянками доброї роботи? Ви вже в „Стони Мовнтайн" пару літ сиділи за це, вам не першина! У вас кожний большевик той, хто до вас на самогон і на забави не ходить. Ви то самі, де належите?...

— Ти, голото, не дуже! — визвірився в свою чергу панок. — Я тебе до „корту" запізву. Я плачу податки! Гей, Поліцай!

— В чому справа? — спитав поліцай підійшовши.

— Бачите, пане поліцай, — каліченою англійщиною почав панок. — Він, цей чоловічина, — показав на робітника, — він говорить наче большевик. Він шкодить моїм інтересам!

— Йес? — не розумів поліцай.

— Бачите? Заберіть його, прошу! Я поговорю з ним у суді.

— Це не мій обовязок! — поліцай відмовився. — Краще зверніться до міської поліції, якщо хочете — байдуже сказав відходячи.

— Ну, що, послухав тебе? — насмішливо спитав робітник. — Арештів не вистачалоб у Канаді, колиб всіх арештовували по твоїм і інших таких хамів забаганкам. Тебе всі вже знають, наче облупленого! Скільки разів ти був вже в суді? Тепер помудрів, все якогось іміґранта продавати самогон наймаєш. Краще забірайся звідси! Тут нічим не скористаєш!

Під насмішки робітників панок мовчки змився. Слідом за ним по одному по два забралися спорти. Знов почалися щирі розмови про канадійське життя-буття.

Розмови затягнулися гень за північ. Невеликим гуртами іміґранти розїздилися до призначених їм місць в Манітобі, Саскачевану і Альберті. Кожний відходячий поїзд віз бодай кілька іміґрантських душ на канадійські гаразди. Зіставалися ті, що чекали транзитного поїзду від Атлянтику до Тихого океану.

Положивши сіряк під голову, Остап Безхатний ліг на лавці. Пригадував вечірні розмови, дивувався, як легко тут кожному гіднішому чіпають ярлик большевика, силувався розгадати — чому? Не інакше, тому, що не знають тут большевиків і їх ніколи не бачили. Не знають їх крівавої діяльности, моря пролитої ними безвинної крови. А може і знають, але... мовчать! Не завждиж вигідно говорити людям правду...

З тими думками заснув. Увесь останок ночи снилися йому дивні сни. То бачив себе ґальопуючим на коні, то падав з нього, топився у воді, дряпався на скелі, гень високо, під хмари, — стояв на високій стіні й не міг злізти на землю, а внизу ревіла й погрожувала йому розюшена багатотисячна юрба. Бив гадюк, величезних, ніколи ним не бачених, що лазили коло його босих ніг, намагалися кусати. Їхав на дахах ваґонів, бродив по лісах і багнах, плавав по озерах.

(Дальше буде).

НА 370 ДЕЛЕГАТІВ, ВИБРАНИХ НА 21. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗУ, ТІЛЬКИ 87 ВЗЯЛИ В КВІТНІ УЧАСТЬ В СПЕЦІЯЛЬНІЙ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТИМСАМИМ, У КВІТНІ 283 ДЕЛЕГАТІВ НЕ СПОВНИЛИ СВОЙОГО ОБОВЯЗКУ СУПРОТИ СОЮЗУ. А ЦЕЙ ОБОВЯЗОК, ЯК ЦЕ ВЖЕ БУЛО ПРОГОЛОШЕНО, Є ТАКИЙ, ЩОБ КОЖНА ДЕЛЕГАТКА І КОЖНИЙ ДЕЛЕГАТ ПРИДБАЛИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ ПРИНАЙМНІ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА. ОТЖЕ ЗАКЛИКАЄМО ЦИХ ДЕЛЕГАТОК І ДЕЛЕГАТІВ ДО СПОВНЕННЯ ЦЬОГО СОЮЗОВОГО ОБОВЯЗКУ!

Чи змінилося багато з часів Франка?

Лиш хто любить, терпить,
В кім кров живо кипить,
В кім надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить,
А добро веселить,
Той цілий чоловік.

Тож як всю життя путь
Чоловіком цілим
Не прийдесь тобі буть,
Будь хоч хвилечку ним!

Іван Франко.

У відомім журналі „Літературно-Науковім Вістнику", що виходив у Львові при активній участи Івана Франка, помістив був він у 1901. році низку статей під наголовком „З Останніх Десятиліть XIX. Віку", в котрих автор поклав собі за завдання змалювати повний образ й духового життя на переломі двох віків. Близько пів століття минає з часу, як були поміщені ці статті, а пів століття вже певно минуло, і тому ми нині можемо умовини, змальовані у тих статтях, взяти за мірило сучасних нам умовин та зміряти, на стільки ми поступили з того часу вперед.

В одній з тих статтей Іван Франко показував землякам поле літератури й описував його словами, які певно найдуть у кожного сучасного українця цікаві відгуки про сучасний стан:

„Наша літературна продукція ніколи перед тим не була надто сильна. В Росії вбивала її потроха цензура, а потроха конкуренція багатої і високо розвитої російської літератури. Освоєні від шкільної лави з тою літературою українці привикли все міряти її мірою; на інші літератури вони дивилися з маловаженням; обертаючися в сфері думок утертих у російській журнальній критиці вони в осудженню своєї літератури звичайно не виходили поза ту сферу. Таким способом українські письменники, які в усякій іншій літературі моглиб були заняти видне місце, особливож галицькі письменники, збуджували серед українців лише сміх і глузування, а найбільш толерантні відмовляли їм усякої вартости за їх язик.

„У Галичині було ще гірше. Руська публіка, переважно духовна, вихована в схолястичних правилах перестарілої естетики і наломлена до теольогічного та догматичного способу думання, була зовсім незнайома з новішою літературою. „Німецька література для мене кінчиться Шіллером і Ґете" — говорив мені один із редакторів „Зорі". Одні вважали літературу розривкою і жадали від неї поперед усього легкости й забавности. Для інших це мала бути школа панського життя і аристократичних манер і для того їх різало по душі всяке хоч крихітку різче змальовування дійсного життя, особливо хлопського. А всі разом уважали літературу за найпевніший спосіб до уморальнення народа, і для того вона повинна була представляти людей вищих, взірцевих, таких, якими повинні бути всі, повинна вистерігатися всяких неестетичних зворотів, тривіяльностей, грубіянств і обридливостей. І мова в літературних творах повинна бути добірна — не в змислі чистоти народньої мови, а власне в такім напрямі, щоб якнайменше допускати до неї грубих, хлопських, вульґарних слів. Розуміється, що при тім фарисейськім вихованню, яке одержували у нас цілі покоління, межі того, що дозволене в літературі, були страшенно тісні й самовільні. Намятаю, що в редакції „Друга" прийшло було до завзятої сварки за слово „воловід", котрого більшість редакторів — священичих синів — ніколи передтим не чула і не хотіла допустити в друк; аж виділ Товариства вдався в ту справу і рішив — таки не допустити „волoвода". Публіка, що позівала читаючи „Домну Розанду", „Дениса", „Повість без титулу" і т. ін., але вдавала, що вони їй дуже подобаються, почала кипіти гнівом, коли в друку почали появлятися мої перші бориславські нароси. Кожний пренумерант ґазети у нас уважав себе не тілько пренумератом і читачем, але й компетентним суддею всего надрукованого в ґазеті чи книжці, починаючи від правопису і язика, а кінчаючи провідною ідеєю. І коли надруковане не подобалось йому, він уважав себе в праві дати вираз свойому обуренню і то вираз якнайдосадніший. Номери „Друга", „Правди", „Громадського Друга", „Світа" і інших часописів вертали в редакцію украшені написами, яких колекція моглаб бути оздобою якої хочете епіґрафічної збірки. „Чи сказився?" запитував один пренумерант. „Не смійте мені присилати такої огидної макулятури!" гримав другий. „Возвращается обратнымъ шагомъ къ умалишеннымъ — глаголав от писанія третій. Кожний найменший деталь, змальований у якійнебудь з нашого життя взятій повісти збуджував підозріння, протести, рекримінації. В однім із моїх бориславських оповідань згадано без особливої похвали про бориславського священика; зараз надходить протест від якогось знайомого теперішнього бориславського пароха: „Як ви смієте накидатися на такого чесного і заслуженого патріота і видумувати про нього небелиці". Один із персонажів комедії Григорія Григорієвича „На добродійні цілі" мав імя припадком подібне до імени одного львівського патріота зпід темної звізди — ого! вже пішла поговірка, що комедія — то особистий памфлет на того добродія; справу в можливо нелітературнім і ненависнім тоні виволочено в ґазетах, авторови не щаджено докорів, а його твір бажано не допустити на сцену.

„Молода ґенерація виступила на літературне поле з новими окликами, з новим розумінням літератури і її задач. Література мала бути по змозі вірним зображенням життя, і то не мертвою фотоґрафією, а образом огрітим власним чуттям автора, надиханим глубшою ідеєю. Молоді письменники взялись малювати те життя, яке найліпше знали — сільське життя. Їх малюнки не виходили іділлями, що в сучаснім селі, на яке досі галицькі інтеліґенти дивились або очима німецької іділлі XVIII віку, або очима проповідників тверезости та ощадности, молоді письменники віднаходили зовсім несподівані фіґури і події. Тут були й пориви щирого чуття, такого чистого і високого не вважаючи на грубу форму, як і в любого інтеліґента, і пориви жорстокости та дикости, сплоджені віковою темнотою; були своєрідні радощі і турботи, забобони і щира віра, злоба й насміхи, сльози й прокляття, — одним словом, були люди з таким багатим і різнородним світом думок і почувань, якого там досі не підозрівано. Молоді письменники не зупинялися перед ніякою драстичністю, перед зопсуттям і неморальністю, а декому здавалося, що вони навіть залюбки малювали ті темні, патольоґічні сторони життя. Всюди автори силкувалися проникнути в глуб людини, оцінити ситуацію, в якій вона знаходиться, зрозуміти мотиви її поступування.

„Скільки крови напсували нашій публиці і нашим редакторам ті невинні, невеличкі проби реалістичного малювання нашого життя! Яких курізних осудів були ми свідками! Моеї „Лесишиної челяди" не могли зрозуміти — не для того, щоб там були які загадки, а для того, що це „заповідається як ідилля, а кінчиться дідько знає як". Мойого „Муляра" редактор „Зорі" признав невартним друку для того, бо, мовляв, він такого факту ніколи не видів, а мулярі, по його думці, найгірші пяниці. Одно оповідання Кониського було надруковане до половини, а другу половину громадський синедріон признав неможливою і дав кому іншому доробити необразливий ні для кого конець. Коштовна повість Свидницького „Люборадські" могла бути поміщена в „Зорі" тільки з досить значними пропусками. Громадська цензура була в десятеро грізніша для авторів, ніж прокураторська, а львівська громада стояла під тероризмом провінціональної публики, що не знаючи іншої літератури крім польсько-шляхетської або німецької сентиментальної, тільки й ждала найменшої причини, щоб звернути нумер, зректися пренумернати, ще й налаяти редактора. Певна річ, з німецькими та польськими редакціями ця публика не була така сміла, алеж бо вони не стояли їй о ласку, а руські редактори, що ледво зводили кінці з кінцями, мусіли дорожити кожним пренумератом, навіть хоч він платив пренумерату не надто точно".

Певна річ, що ми в Америці мало маємо стичности з російською літературою або журналістикою, або хочби німецькою, ледво чи почнемо ми прирівнювати нашу літературу або пресу в Америці з російською, німецькою. Одначе ніде правди діти, порівнання нашої літератури й преси в Америці з американською, або хочби польською ще досить часто трапляються, дарма, що всякий думаючий чоловік буде дуже обережним, порівнюючи зо собою пресу, що обслуговує щонайбільше пів міліона осіб, з пресою, що промовляє до 130 міліонів, або хочби до 6 міліонів осіб. Правда, в Америці навіть людина без вищої освіти має нагоду поглибити своє знання й освіту може більше, ніж пересічний інтеліґент у Галичині пів сотки літ тому. Коли вчаси Франка люди приписували собі супроти книжок і ґазет права, які їм ніяк не належалися, то чи такі річи вже зовсім пережилися серед української іміґрації? Чи не трапляються ще подібні річи на іміґрації в Америці в імя американської свободи, якої наприклад для себе не признають американці, що ту свободу утвердили?

чиновників, і диковини турків. Безпощадність комуністичних комісарів не змогла знищити їхньої вікової мрії про незалежність і свободу. Через століття своїх терпінь вони втримали свою питому культуру, мову, й звичаї, а все зовсім відмінне від Великоросії. Вони мають своїх національних поетів і народню поезію, своє питоме мистецтво і свою питому музику. Вперті хлібороби зберігали своє змагання жити своїм власним життям.

Те, чого українці домагаються, не є справжньою цілковитою окремою незалежністю від Советського Союзу. Вони тепер знають і розуміють значіння й силу Червоної Армії. Вони доцінюють вартість російських залізниць і поштової системи і користь із злуки з великою державою без окремої митної тарифи. Властивою їхньою метою є політична й господарська свобода самостійного народу на підставі рівности і рівноправних держав в Советськім Союзі.

А це є якраз противне ідеольогії і характерови комуністичної диктатури. Та самий факт, що українська ідея існує, має далекосягле значіння для будучности Советського Союзу. Комуністична диктатура може і певно буде нищити безпощадно всяке вітверте змагання українців до згаданої цілі. Одначе воно не є без значіння, коли Сталін пробує втихомирити національні почування поверховними потягненнями от як це, що дозволяє републикам мати своїх міністрів закордонних справ та міністрів війни та що домагається признання окремого місця для України й Білоруси у міжнародній асамблеї. Такі потягнення наділі є знаком, що існує натиск за признання й окремішности розвинених републик, як от українська. Одначе це не є суть свободи.

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(Допис з Лондону).

Вже тиждень перебіг, як я прибув до нашої домівки. Я незвичайно вдоволений, що маю нагоду тут бути. Наші вояки заходять тут кожного дня. Між ними багато нових і старих членів, тих які були основателями СУКВ. Між ними і я. Тепер однак вже не те, що було колись. В початках нас було кілька, а тепер ми числимо члени тисячами. Всі вони вдоволені, що мають де зійтися, перепочувати й перебути тих пару днів своєї відпустки. Колись ми заходили на відпустку до наших людей у Манчестер і там нас дуже радо витали. Та це не було те саме, що тепер. Ми тепер маємо власний дім, який називаємо своїм. Тут ми всі почуваємося як дома. Це ми завдячуємо українським орґанізаціям в Канаді, які зорґанізувалися в Комітет Українців Канади й постаралися нам про цей дім.

Дехто може казати, що українська військова гостинниця в Лондоні не має великої вартости, бо з неї користають лише вояки, якими може й повинна заопікуватися військова команда. Так вони і є. Військова команда може опікуватися нашими хлопцями так само як і іншими, однак та опіка не може бути така, яку ми маємо у нашому власному домі.

Тут ми чуємося вдоволені та горді, що ось ми одинокі маємо власний дім, який збудували нам наші родичі й знакомі з Канади. Ми тут всі чуємося співвластителями й стараємося задержати його в найкращому порядку, бо це **наш дім.** Тут ми маємо українські страви, чуємо українську мову і пісню, а теж маємо й українські богослуження.

В. Керелюк, Фл. Лт.
(Через Канцелярію КУК).

ФРАНК ЄЗЕРСЬКИЙ

КАНДИДАТОМ НА МАЙОРА МОНЕСЕН, ПА.

Франк Єзерський, що досі був членом міської ради міста Монесену, в стейті Пенсилвенії, зголосив свою кандидатуру на уряд мейора (посадника) міста Монесену. Кандидує він з Демократичної Партії, а в своїй програмі заповідає, що вибраний буде обстоювати такі справи: 1) звільнення бизнесу й дрібних домовласників з важкого податкового тягару; 2) кращу співпрацю між міським урядом, робітниками й промисловцями в місті; 3) переведення в життя повоєнних програм. Він голосить, що місто Монесен повинно стануги в ряді поступових громад краю.

Каже Єзерський, що справа мужчин і жінок, що служили в збройних силах краю,, буде головною суспільною справою по закінченню цієї війни, і міські уряди мусять помагати стейтовим і федеральному урядови розвязувати цю справу.

Єзерський прибув до Монесена в 1912. році та був спершу занятий у фабриках сталі. Пізніше займався шоферством, а ще пізніше ґотелярством. Підчас прогибіції він займався контракторством та закупив поважну скількість землі. Він брав живу участь у політичних справах і є відомий широко серед усіх словян повіту.

ПОШУКУЄМО 455 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

43)	Товариство Запорозька Січ, 273 відділ У. Н. Союзу в Обурн, Н. Й.	$100.00
44)	Захарій Курочка, Обурн, Н. Й.	100.00
45)	Український Горож. Клюб, Арнолд, Па.	100.00
	Разом	$ 300.00
	Попередно проголошено	4,200.00
	Разом	$4,500.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — **просимо** слати чеками чи поштовими переказами, **виписаними на** „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Йосиф Крупка переслав $50 як постійну місячну жертву від Товариства Несення Помочі Українським Справам з, Гемтремк, Міш.; Михайло Ладан з Клівленд, О. $5; Олена Слободян з Бруклин, Н. Й., $6; Члени відділу 375 У. Н. Союзу з Філядельфії, Па., $22, а саме: п-ні Тарнавська $5, Ів. і П. Чопик $2, а по $1: Г. Дорожовський, В. Василюк, Б. Данківський, Ю. Пронь, Ст. Пилюк, П. Рудольф, Ів. Лигивин, А. Бережницький, Д. Настасяк, Ф. Стоварський, Ів. Харамбура, Н. Волошанський, Ст. Гаврилко, Ів. Козак і Д. Багрій.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НЕВІДОМИЙ ПРИЯТЕЛЬ

Жив такий чоловік Петро Петрович, з дружиною своєю, Катериною Василівною. Жив він на передмістю Малій Охті. І жив гарно. Багато. Хазяйство, і гардероба, і скрині повні добра... Було у нього навіть два самовари. А прасок — і не зрахувати — штук пятнацять.

Та при всьому такому багатстві жив чоловік нужденно. Сидів на свому добрі, дивився на свою дружину й нікуди не показувався. Боявся з хати виходити. Самі знаєте, які тепер злодійкуваті часи. Комуна... що й казати.

Ну, а раз якось одержав Петро Петрович письмо поштою. Письмо довірочне. Без підпису. Хтось пише:

„Ех ти, — пише — хріну старий, чоботе повстяний. Живеш ти зі своєю молодою дружиною і не бачиш, що довкруги тебе діється. А жінка твоя, дурню старий, вертиться з одним обивателем. А що я твій невідомий приятель і все таке інше, то повідомляю: Коли ти, старий хріну, прийдеш у Парк Трудящих в 7-мій годині вечером у суботу, 29. липня, то на власні очі переконаешся, яка твоя дружина весела жіночка. Простри очі, старий хріну.

З глибокою пошаною

Невідомий приятель".

Прочитав оте письмо Петро Петрович і отетерів. Почав пригадувати, як і що. І пригадав: одержала Катерина Василівна два листи, а від кого — не сказала. І взагалі вела себе підозріло: до матері занадилася і грошей вимагала на дрібні видатки.

„Ну, й ковінька! — подумав Петро Петрович. — Вигрів й гадюку... Та нічого, не дозволю над собою насміхатися. Вислїджу, пику натовчу і розмова вся".

В суботу, 29. липня, Петро Петрович прикинувся хворим. Приляг на канапу і слідкує за дружиною. А та — нічого — хозяйством займається. Але під вечір говорить:

— Мені, — каже — Петре Петровичу, треба до матері зайти. У мене, каже, мати важко захворіла.

І сама ніс пудром, капелюшок на потилицю, і пішла.

Перто Петрович чимскорше одягся, взяв у ліву руку палицю, надяг кальоші — і слідом за жінкою.

Прийшов у Парк Трудящих, ковнір підняв, щоби не пізнали, і ходить доріжками. Нагло бачить — біля фонтану дружина сидить і в далечінь вдивляється. Підійшов.

— А, — каже — здорові були. Любовника очікуєте? Так, Вам, каже, Катерино Василівно, пику побити мало...

Та в сльози.

— Ах, — каже — Петре Петровичу, не подумайте нічого поганого... Не хотіла я вам говорити, та доводиться... після тих слів виймає вона з рукава листа.

А в листі, в скорбному тоні, написано про те, що вона, Катерина Василівна, одна може спасти чоловіка, який пропадає і находиться в житті на краю пропасти. І той чоловік благає Катерину Василівну прийти в Парк Трудящих в суботу, 29. липня.

Прочитав письмо Петро Петрович.

— Дивно! — каже. — Хто це пише?

— Я не знаю, — відповідає Катерина Василівна. — Я пожаліла й прийшла.

— Так, — говорить Петро Петрович — прийшла. А коли прийшла, то сиди і не рухайся. Я, каже, за фонтан сховаюся. Подивлюся, що за фіґура. Я, каже, намну йому боки.

Сховався Петро Петрович за фонтан і сидить. А дружина напроти — бліда і ледве дише. Минає година — нікого. Ще година — знову нікого. Вилазить тоді Петро Петрович із-за фонтану.

— Ну, — каже — не пхикайте, Катерино Василівно. Тут, безумовно, хтось пожартував над нами. Йдемо до дому, чи як... Нагулялися...

— Ні, — каже — тут що-небудь поважне. Може невідомий чоловік налякався вас і не підійшов.

Плюнув Петро Петрович, взяв жінку під руку і пішов.

І ось приходять вони до дому. А дома — розгром. Скрині і комоди розбиті, праски розкидані, самоварів немає — грабунок. А на стіні шпилькою пришпилена карточка:

„Вас, чортів собачих, інакше ніяким родом з хати не витягнеш. Сидять, як сичі... А убрання твої, старий хріну, не до мого росту. Зріст у тебе, старий хріну, паршивий і низенький. То досить нікчемно з твого боку. А дружині твоїй — наша найнижча пошана з китичкою..."

Прочитали подруги записку, ахнули, сіли на долівку і ревуть, як маленькі.

Мих. Зощенко.

ANY BONDS TODAY? By Fibber McGee and Molly

Illustrated by Gregory D'Alessio

"Three more Fifties for three good Americans, Mabel. Make 'em out to Vladimir Wladesomeniez, Rachel Rifkin and Giovanni Petrveelli."

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗРАДІВ, ЯК ПРОЧИТАВ ПОКЛИК!

Уже другий рік приглядається моя дочка — з рамени Американського Червоного Хреста — тим нещасливцям, в Европі, що зазнали страхіть цеї війни. І пише мені, що там люди примирають з голоду і виглядають так, що й до людей не подібні! А наш український нарід там потерпів найбільше! І найбільше є там українських нещасливців, а є повно і таких, що цілком невинні, а навіть до рідної хати вертати не можуть!

І тому то милу вістку принесла мені в 90. числі „Свобода", що я її прочитав на третій день сумних Великодних Свят. Це була благословенна вістка — гідна того числа нашої газети, що вийшло в память Христового Воскресення. Бо це в такий день візвала „Свобода" наш загал до століярових жертв на допомогу українським жертвам війни.

Не багатий я, але зате щасливіший у цьому часі від нещасливих моїх братів і сестер, що їх залишив у старому краю. Та посилаю до „Свободи" сто долярів, а заразом відмовляю собі одної приємности: перестаю курити. Так заощаджений гріш хай іде на виконання християнського обовязку: голодного накормити, нагого приодіти. Думаю, що не тільки я так відчуваю! Буде нас більше, а то вже й є. Але треба їх знайти принаймні пять сот! Вірю, що вони знайдуться. Самі зголосяться до „Свободи"!

Антін Маланчук,
Пітсфілд, Масс.

ВІДЗИВАЄТЬСЯ ДО ЗАГАЛУ, А ЗОКРЕМА ДО ПРИЯТЕЛІВ-БИЗНЕСМЕНІВ.

Я дуже зрадів, як прочитав у „Свободі", що вона зачала надзвичайну кампанію на допомогу українським жертвам війни, бажаючи тим скріпити ту акцію, що її веде Українсько-Американський Допомоговий Комітет. Втішився я і тим, що нема через те ніякого роздору, бо як акція в Філядельфії, так і „Свободи", іде вкупі. Дуже добре, що „Свобода взялася знайти 500 жертвоадвців, що жертвувалиб принаймні по $100 на ратунок наших братів і сестер, бо таким способом ми тепер розглянемось між собою, по організаціях і громадах, хто і по чиїм боці стоїть, хто дійсно помагає, чиє серце дійсно відчуває нужду і хоче дійсно допомогти своїм людям. На політиканство тепер не є пора, бо наш нарід в Европі в крайній нужді, у великому нещастю. Українські землі кровю скроплені, хати зруйновані, міліони згинули, а другі міліони мучаться. І то мучаться одні з них на рідних землях, а другі по чужих краях. Вже доходять до нас від них благальні голоси. Хтож тим нашим ближним поможе, як ми, їхні рідні, їм не поможемо? Кожний з нас радби післати лепту там, де родився, коби тільки міг. Тамже сотки тисяч вдів і сиріт, між якими є і ті, що нам найближчі! Але й повно тих наших рідних в Німеччині, чи в Франції, куди їх загнала націстівська влада на примусові роботи. Пишуть нам, щоб їх ратувати, бо вони в крайній нужді, а нема кому ними заопікуватись. Чи не спадає цей обовязок ратування їх на нас, американських українців? В порівнанню з тими нещасними ми живемо як в якому раю. І вже тому булоб просто гріхом, якщоб ми їх не поратували. Ми знаємо, що маємо виповнювати свої обовязки супроти Америки, що маємо купувати воєнні бонди, а особливо тепер в часі Семої Воєнної Позички, що маємо підпирати Американський Червоний Хрест чи іншу патріотичну чи гуманітарну американську акцію. Але памятаймо, що те все роблять й інші американці, а попри те ще складають величезні суми добровільними жертвами на допомогу Европі. Те саме треба і нам робити! Висилаючи до „Свободи" чек на $200, щоб взяти чинну участь в її стодоляровій кампанії, звертаюсь отсим теж і до наших чесних бизнесменів, своїх товаришів і приятелів, зокрема тих, що є в Нюарку і околиці, щоб поперли ту добру допомогову акцію з щирого серця і тим стати заохотою для інших.

Іван Штоґрин,
власник пральні в Нюарк, Н. Дж.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 2. червня, при 435 Мейн ул., точно в годині 7:30 ввечір. На зборах є деякі справи до полагодження, тому урядники просять членство взяти більшу участь у зборах. Одна з найважніших справ, котру кожний член і членкиня повинні взяти під увагу, це суспенда членів, котра не розбудує Союзу. Тому ми урядники взиваємо всіх членів вплачувати на час вкладки і старатися по змозі привести приятелів і дітей, щоб їх вписати в члени У. Н. Союзу. Buy more War Bonds! — С. Вінярський, предс.; М. Мотняш, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Уряд Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 3. червня, в годині 3. пополудні, в гали де завсіди. Обовязком членів є прийти на означений час, а контрольорів просимо прийти скорше і сконтролювати книжки. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Лапчинський, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. травня 1945 року помер у 58. році життя

ІВАН СЕМЕНЬЧУК,

член Тов. Сокіл, від. 338 У. Н. Союзу в Клівленд, Огайо.

Походив зі села Борщів, пов. Снятин, Україна. Полишив у смутку жену Анну, 6 дочок і сина Василя, що є при Армії тепер в Англії. Похорон відбувся 24. травня з української правосл. церкви. — В. Й. П.!

Г. Кісіль, секр.

Дня 19. травня 1945 року помер у 49. році життя

МИХАЙЛО КУЗЕМЧАК,

довголітний член від. 118 У. Н. Союзу в Дерри, Па.

Покійний походив зо села Берески, повіт Ліско, Галичина. Полишив у смутку жінку Анну і троє дітей: Йосифа, Розалію і Беру. Похорон відбувся 22. травня 1945 з церкви Преч. Діви Марії в Лейтроб, на цвинтар св. Йосифа в Дерри, Па. — В. Й. П.!

В. Годчак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1184. У новій небезпеці.

Як приладдя до осідання входило в літак, Тарзан боявся, що це обсуне йому руки.

Але його сталеві пальці вспіли вдержатися.

Незадовго потім літак піднявся поза межу гір та опустився в тайну долину.

Там, Тарзан знав, він буде самий у гнізді ворогів. Наближалася кріза.